

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
соціології та управління

_____ Бірюкова Т.Ф.
« ____ » _____ 2019 р.

ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
спеціальності 052 – Політологія

освітньо-професійна програма «Політологія»

Укладач: Лепська Наталія Володимирівна, к. політ. н., доцент кафедри

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри політології
Протокол № 1 від “29” серпня 2019 р.
Завідувач кафедри політології
_____ Є.Г. Цокур

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління
Протокол № 1 від “29” серпня 2019 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління
_____ Маліновська О.С.

2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 – «Соціально-політичні науки»	Нормативна	
Загальна кількість годин - 150	Напрямок підготовки 052 – «Політологія»	Рік підготовки:	
		3-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 3	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Лекції	
		28 год.	
		Семінарські	
		28 год.	
		Самостійна робота	
		94 год.	
Вид контролю			
екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс «Теорія міжнародних відносин» – важлива і необхідна частина навчального процесу за фахом «Політологія», “Управління соціальними процесами”, “Соціологія”. Ця дисципліна вивчається на перетині різних наук – політології, соціології, юриспруденції. Свій самостійний статус вона придбала після I Світової війни, коли в Європі почалося інтенсивне вивчення причин, які призвели до світової катастрофи. Ученими був зроблений серйозний висновок: якщо всередині демократичних держав сформувався цивілізований громадянський стан, то на міжнародній арені панує природний дикий стан. З цього часу почалися пошуки шляхів колективної безпеки, методів регулювання міжнародних відносин, формування міжнародних організацій, спрямованих на мир і безпеку.

Необхідність вивчення цієї дисципліни пов’язана з активним включенням України в систему МВ, закінченням періоду ізоляції, “залізної завіси”, пошуками Україною свого місця в системі міжнародного поділу праці. Багато українських фахівців працюють у сфері МВ, контактують з партнерами з різних країн. Звідси виникає теоретична і практична необхідність вивчення закономірностей розвитку, особливостей дипломатії різних країн.

Мета даного курсу полягає в ознайомленні студентів з основними тенденціями і закономірностями МВ і світової політики, формування уміння орієнтуватися в сучасній світовій політиці.

Завдання курсу:

1. засвоєння ведучих понять і категорій – світова політика, МВ, зовнішня політика, глобалізація та ін.;

2. засвоєння основних тенденцій, закономірностей, напрямів розвитку сучасної світової політики і МВ;
3. дослідження вузлових точок, найбільш напружених і конфліктних регіонів планети, у яких концентруються головні напрямки зовнішньої політики різних держав;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні тенденції і закономірності розвитку світової політики і міжнародних відносин;
- причини політичних і соціальних змін у світі, виникнення нових процесів, таких як глобалізація;
- особливості регіональних процесів, конфліктів та їх вплив на міжнародні відносини.

вміти:

- на практичних заняттях і вході ділових ігор студенти повинні вчитися приймати правильні рішення, знаходити оптимальні варіанти виходу з кризових ситуацій;
- засвоєння різних ситуацій, що виникають у дипломатичній практиці, у ході переговорів, вміння орієнтуватися в них і знаходити правильні рішення.
- вироблення вміння видавати практичні рекомендації в області зовнішньої політики, освоєння діяльності експертів і консультантів у сфері зовнішньої політики.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання (компетентностей):**

загальні компетентності:

- соціально-особистісні компетенції: здатність до вивчення світової політики та міжнародних відносин як особливої сфери політики, відмінність від внутрішньої політики; вміння виділяти особливості зовнішньої політики різних країн на основі їх культурних національних традицій; виробляти толерантний підхід до цих традицій;
- загальнонаукові: вміння застосовувати науковий аналіз у вивченні світової політики та міжнародних відносин. Специфіка цього аналізу заснована на вивченні закономірностей і тенденцій світового розвитку таких факторів, як глобалізація, геополітика та їх вплив на прийняття рішень;
- інструментальні компетенції: вміння оперувати науковими методами та застосовувати їх до аналізу світової політики та міжнародних відносин. При аналізі цієї сфери політики використовуються специфічні методи, такі як факторний аналіз, сценарний прогноз та ризикологія. Вміння прогнозувати ризики є головним методом попередження світових криз;

спеціальні предметні компетентності: здатність аналізувати міжнародну обстановку і вміти консультувати політиків при прийнятті рішень. Для прийняття рішень дуже важливий факторний аналіз і ситуаційний менеджмент, облік різних

обставин, які можуть привести до різних наслідків при зовнішній схожості ситуації.

Міждисциплінарні зв'язки. Фундаментальною основою даної дисципліни є міжнародне право та дипломатичні рішення. Сам курс «Теорія міжнародних відносин» є основою для вивчення геополітики, політичної географії, етнології. Загальна теорія політики дає загальнотеоретичний фундамент для вивчення особливої сфери – світової політики.

3. Програма початкової дисципліни

Розділ 1. Концептуальні основи світової політики

Тема 1. Вступ до курсу «Теорія міжнародних відносин»

Причини виникнення і виокремлення у самостійну галузь предмету «Міжнародні відносини». Основний категоріальний апарат дисципліни. Відмінності понять «міжнародні відносини», «світова політика», «зовнішня політика». Основні актори міжнародних відносин. Класифікація акторів міжнародних відносин за ступенем впливовості.

Характеристика історичних форм регулювання міжнародних відносин. Теологічна і метафізична форми регулювання і історичні періоди, які їм відповідають. Виникнення правової форми і розвиток міжнародного права. Класифікація міжнародного права. Особливості морально-етичних факторів у міжнародних відносинах.

Тема 2. Концептуальні основи світової політики. Основні теорії міжнародних відносин

Особливості міжнародних відносин як академічної дисципліни. Сутність і зміст теорій політичного реалізму і політичного ідеалізму. Національні інтереси та їхня роль у світовій політиці. Боротьба за національні інтереси як причина недовіри народів один до одного. Сила і обмеженість теорій політичного ідеалізму.

Еволюція і різновиди теорій політичного реалізму і ідеалізму. Характеристика теорій мондіалізму і конвергенції. Основні закономірності і тенденції розвитку міжнародних відносин на сучасному етапі. Суперечливість розвитку сучасного світу. Основні етапи розвитку міжнародних відносин. Особливості сучасного етапу і монополярного світу.

Тема 3. Особливості розвитку світової політики та міжнародних відносин

Особливості світової політики і МВ в античний період. Виникнення перших імперій. Позитивні та негативні сторони імперій. Виникнення перших дипломатичних інститутів Давньої Греції та Давнього Риму. Історичне значення досвіду зовнішньої політики давньої Греції та Давнього Риму.

Розпад Римської імперії та формування Вестфальської світової системи. Особливості світової політики у Середніх віках. Релігійні війни та причини їх виникнення.

Історичне значенні Вестфальського мирного договору 1648 року та просування Європи до демократії. Основні риси та ознаки Вестфальської системи.

Французька буржуазна революція 1789 року, Наполеонівські війни та формування Віденської світової системи. Сутність Віденського «концепту» та конгресу. Встановлення політичної рівноваги в Європі та шляхи її підтримки. Наростання революційних рухів у світі та розпад Віденської системи. Характерні риси та причини розпаду Віденської системи.

Причини загострення колоніального протиборства у світі у другій половині ХІХ ст.. Формування нового співвідношення сил, нових блоків та коаліцій. Сутність Троїстого Союзу та Антанти. Причини виникнення І світової війни та формування Версальської світової системи, особливості поведінки світових лідерів та початок ІІ світової війни.

Формування та основні ознаки Потсдамської світової системи. Сутність «Холодної війни» та біполярного світу. Місце та роль ядерної зброї у відносинах двох наддержав. Порівняльний аналіз Вестфальської та Потсдамської систем. Роль глобалізації у розвитку сучасної світової системи.

Тема 4. Сутність і основні напрямки геополітики

Сутність і основні школи сучасної геополітики. Геополітика як наука, ідеологія і військова стратегія. Співвідношення геополітики і географічного детермінізму. Характеристика основних національних шкіл геополітики. Особливості геополітики Й. Ратцеля як засновника цього напрямку. Основні геополітичні категорії: таласократія, телурократія, хартленд, римленд, вісь світу і т.д.

Основні напрямки сучасної геополітики. Сутність атлантизму і континенталізму. Атлантизм і просування НАТО на Схід. Роль США в сучасному світі. Наростання антиамериканських настроїв. Роль континентальних європейських держав у протистоянні США. Місце і роль України в сучасній геополітиці.

ЄС в сучасній геополітиці. Німецька і французька геополітичні школи про роль континентальної держави. Європейське співробітництво і посилення теллурократичної влади. Україна і ЄС.

Тема 5. Дипломатія і світова політика

Виникнення, сутність і етапи розвитку дипломатії. Дипломатія у широкому і вузькому розумінні слова. Віденська конвенція 1963 р. – основний документ сучасної дипломатії.

Інституціональні та процесуальні основи сучасної дипломатії. Внутрішні і зовнішні інститути дипломатії. Структура МЗС. Посольства і консульства, їхня роль і відмінності у світовій дипломатії. Роль і функції послів. Довірча та відзивна грамоти. Дипломатичні ранги, привілеї, основні дипломатичні ритуали.

Функції сучасної дипломатії. Основні напрямки її розвитку. Особливості сучасної української дипломатії. Підготовка дипломатичних кадрів в Україні. Національні інтереси України та їх забезпечення дипломатичними кадрами. Багатовекторність української дипломатії. Прозахідна чи проросійська орієнтація України, плюси та мінуси цих векторів.

Українська демократія і ЄС. Причини активізації української дипломатії в бік ЄС і НАТО. Дискусії в громадянському суспільстві про даний вектор української політики. Значення ЄС в економічному і політичному розвитку України. Значення НАТО для реформи української армії.

Тема 6. Війна і світова політика. Проблема безпеки і стабільності у світі

Причини виникнення війн. Характеристика економічних, політичних і психологічних витоків війн. Клаузевіц про війну як продовження політики іншими засобами. Актуальність цього положення в сучасних війнах. Війна і геополітика. Сутність геополітичної стратегії і тактики у війні. Теорія політичного реалізму про сутність і неминучість війн у світовій політиці.

Особливості сучасних війн. Ядерна зброя і небезпека ядерної війни. Інформаційна зброя і інформаційні війни. Поведінка держав в умовах війн. Міжнародне регулювання безпеки у світі. Роль ООН у попередженні війн. Функції Ради Безпеки. Перспективи ООН та інших міжнародних організацій у забезпеченні світової безпеки.

Роль НАТО в сучасних умовах. Взаємовідносини НАТО і ЄС з актуальних питань світової політики. Причини наростання протиріч між НАТО і ЄС, НАТО і

Радою Безпеки. Перспективи вступу України в НАТО і ЄС і формування особливих відносин з цими структурами.

Розділ 2. Світова політика і міжнародні відносини

Тема 7. Міжнародні економічні відносини

Структура міжнародних відносин та місце в них економічних відносин. Сутність і структура міжнародних економічних відносин. Еволюція міжнародних економічних відносин. Основні форми міжнародних економічних відносин – торгівля, розподіл праці, спеціалізація в розподілі праці, просування капіталу, робочої сили. Протиріччя у розвитку світових економічних відносин. Інституціоналізація світових економічних відносин. Характеристика ВТО, МВФ, Всесвітнього банку та інших економічних організацій. Роль грошей і фінансів в сучасних економічних міждержавних відносинах.

Місце і роль України в структурі світових економічних відносин. Боротьба за статус ринкової економіки і членство у ВТО як стержень економічної політики України в світовому просторі. Вихід України на світові ринки. Перспективи технологічного прориву України.

Економічні відносини України і країн ЄС. Позитивні і негативні економічні наслідки вступу України в ЄС. Європейські економічні і соціальні стандарти. Спроможність України до їхнього виконання.

Тема 8. Психологічні аспекти міжнародних відносин

Роль психології в сучасній політиці. Г. Маркузе про психологізацію політики і політизацію психології. Психологізація світової політики і міжнародних відносин. Психологічна підготовка дипломатичних кадрів. Роль людського фактору в укладанні міжнародних договорів.

Роль і значення переговорного процесу в міжнародних відносинах. Політична і психологічна сутність переговорів. Психологічні прийоми і тактики. Вербальні і невербальні тактики. Психологічні особливості формулювання підсумкових документів. Абстрактний характер і формулювання в підсумкових документах. Психологічні “виверти” переговорного процесу.

Психологічні фактори вступу України в НАТО і ЄС. Соціологічний аналіз і моніторинг суспільної думки в Україні з цієї проблеми. Дослідження причин негативного відношення населення України з приводу вступу в НАТО і ЄС. Узгодження політики держави і суспільної думки.

Тема 9. Релігія та церква у світовій політиці та міжнародних відносинах

Історія формування трьох світових релігій. Особливості міжконфесійних відносин та їх еволюція. Причини церковних розколів та їх вплив на світову політику. Особливості взаємовідносин католицької, православної та протестантської церков. Розбіжності в особливостях церковних догматів. Причини появи та сутність екуменістичного руху.

Роль християнської церкви у сучасній боротьбі за мир. Взаємовідносини християнських церков з державною владою та різними політичними режимами. Католицька церква та її співробітництво з нацистським та фашистським режимами у 30-ті роки ХХ ст. Російська православна церква та її співробітництво з радянським режимом.

Сучасний іслам та його роль в економіці, політиці, соціальному житті. Ісламістський націоналізм та концепція ісламістської держави. Поняття джихаду та його сучасні трактовки. Ісламська концепція прав людини. Ісламські політичні та міжнародні організації. Сутність ісламської економіки та банків. Концепція ісламського світоустрою.

Тема 10. Глобальні проблеми в сучасному світі

Сутність і зміст сучасної глобалізації. Співвідношення понять інтернаціоналізація, інтеграція і глобалізація сучасної економіки і політики. Етапи розвитку процесу глобалізації. Економічна, фінансова і політична складова глобалізації. Суперечливість і фрагментація процесу глобалізації. Роль держав і урядів у сучасній глобалізації. Небезпека стирання національних кордонів під впливом процесу глобалізації.

Перспективи вступу в епоху глобалізації різних країн. Володіння інформаційними технологіями і проблема лідерства в глобальному світі. Роль США в процесі глобалізації. Місце і роль України в глобалізації. Резонансні глобальні технології та їх апробація в Україні.

ЄС в глобальному світі. Сучасна глобалізація – це вестернізація чи американізація сучасного світу. Міжнародні стратегії в умовах глобалізації. Роль НАТО в глобалізації. Пошук Україною власної стратегії в глобальному світі і узгодження її з ЄС і США.

Тема 11. Особливості української зовнішньої політики

Основні етапи формування сучасної української зовнішньої політики. Сутність та зміст багатовекторності у зовнішній політиці. Геополітичне

положення України та причини виникнення концепції багатовекторності. Особливості української дипломатії та її оцінка міжнародною та українською спільнотою.

Україно-російські відносини на сучасному етапі. Причини виникнення газової, торгової та інших війн. Перспективи євразійської інтеграції України. Україна ті ЄС. Перспективи вступу України в ЄС. Оцінка ризиків вступу України в ЄС та Євразійський союз. Україна і НАТО. Політичне та військове співробітництво України з НАТО. Програма «Партнерство заради миру» та участь у ній України. Шляхи подолання геополітичних проблем та труднощів в українській зовнішній політиці.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин								
	денна форма					Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі			
		л	сем.	сам. роб.		л	сем.	сам. роб.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Розділ 1. Концептуальні основи світової політики									
Тема 1. Вступ до курсу "Міжнародні відносини".	12	2	2	8					
Тема 2. Концептуальні основи світової політики. Основні теорії міжнародних відносин.	14	2	2	10					
Тема 3. Історія розвитку світової політики та міжнародних відносин.	16	2	2	12					
Тема 4. Сутність та основні напрямки геополітики.	14	2	2	10					
Тема 5. Дипломатія та світова політика.	14	2	2	10					
Тема 6. Війна та світова політик. Проблема безпеки та стабільності у світі.	14	2	2	10					
Разом за розділом 1	84	12	12	60					
Розділ 2. Світова політика та міжнародні відносини									
Тема 7. Міжнародні економічні відносини	10	2	2	6					
Тема 8. Психологічні аспекти міжнародних відносин.	10	2	2	6					
Тема 9. Релігія та церква у світовій політиці та міжнародних відносинах	14	4	4	6					

Тема 10. Глобальні проблеми у сучасному світі.	14	4	4	6					
Тема 11. Особливості української зовнішньої політики.	14	4	4	10					
Разом за розділом 2	62	16	16	34					
Разом годин	150	28	28	94					

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до курсу “Теорія міжнародних відносин”.	2
2	Концептуальні основи світової політики. Основні теорії міжнародних відносин	2
3	Історія розвитку світової політики та міжнародних відносин	2
4	Сутність та основні напрямки геополітики	2
5	Дипломатія та світова політика	2
6	Війна та світова політика. Проблема безпеки та стабільності у світі	2
7	Міжнародні економічні відносини	2
8	Психологічні аспекти міжнародних відносин	2
9	Релігія та церква у світовій політиці та міжнародних відносинах	4
10	Глобальні проблеми у сучасному світі	4
11	Особливості української зовнішньої політики	4
Разом:		28

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до курсу “Теорія міжнародних відносин”.	2
2	Концептуальні основи світової політики. Основні теорії міжнародних відносин	2
3	Історія розвитку світової політики та міжнародних відносин	2
4	Сутність та основні напрямки геополітики	2
5	Дипломатія та світова політика	2
6	Війна та світова політика. Проблема безпеки та стабільності у світі	2

7	Міжнародні економічні відносини	2
8	Психологічні аспекти міжнародних відносин	2
9	Релігія та церква у світовій політиці та міжнародних відносинах	4
10	Глобальні проблеми у сучасному світі	4
11	Особливості української зовнішньої політики	4
Разом:		28

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до курсу "Теорія міжнародних відносин".	8
2	Концептуальні основи світової політики. Основні теорії міжнародних відносин	10
3	Історія розвитку світової політики та міжнародних відносин	12
4	Сутність та основні напрямки геополітики	10
5	Дипломатія та світова політика	10
6	Війна та світова політика. Проблема безпеки та стабільності у світі	10
7	Міжнародні економічні відносини	6
8	Психологічні аспекти міжнародних відносин	6
9	Релігія та церква у світовій політиці та міжнародних відносинах	6
10	Глобальні проблеми у сучасному світі	6
11	Особливості української зовнішньої політики	10
Разом:		94

8. Види контролю та система накопичення балів

Контроль рівня знань студентів щодо засвоєння ними тем з дисципліни «Теорія міжнародних відносин» включає поточний і підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретних завдань.

Оцінювання відповідей на семінарському занятті:

4 бали – чітка повна змістовна відповідь на питання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;

3 бали – все вище перелічене, але при відсутності авторської позиції;

2 бали – змістовне доповнення;

1 бал – поверховий виклад матеріалу;

0 балів – відсутність відповіді.

Рубіжний підсумковий контроль проводиться по завершенні вивчення змістовного рівня у вигляді контрольної роботи або тестування.

Оцінювання контрольних робіт:

10-12 балів – повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;

7-9 балів – авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;

4-6 балів – поверховий виклад матеріалу, слабке знання теоретичних джерел;

1-3 бали – короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять;

0 балів – відсутність відповідей.

Підсумковий контроль проводиться по закінченні вивчення курсу з метою оцінювання результатів вивчення навчального курсу на завершальному етапі.

Розподіл балів, які студенти отримують на іспиті

№ п/п	Вид завдання	Коефіцієнт	Кількість завдань	Результат
1.	Теоретичне питання	10	2	20
2.	Практичне завдання	10	1	10
3.	Тести	1	10	10
Підсумковий бал				40

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль		Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2		

Форми роботи	Кількість балів	Форми роботи	Кількість балів		
1. Відповідь на семінарському занятті	10	1. Відповідь на семінарському занятті	10		20
2. Контрольна робота	10	2. Контрольна робота	10		20
3. Індивідуальне питання	10	3. Індивідуальне питання	10		20
Разом	30	Разом	30		60
				40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Міжнародні відносини. Історія. Теорія. Економіка. Право: Навчальний посібник (за редакцією М.З. Мальського, Ю.М. Мороза). Київ : Знання., 2010. 345 с.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки). Київ : Либідь, 2003. 289 с.
3. Міжнародні відносини і зовнішня політика України (за загальною редакцією О.І. Пошедіна). Київ : МУОУ, 2011. 207 с.
4. Міжнародні відносини і євроатлантична інтеграція України. Київ : Інфодрук, 2008. 189 с.

5. Міжнародні відносини і євроатлантичне майбутнє України. Київ : НАОУ, 2009. 200 с.
6. Современная мировая політика (под ред. А.Д. Богатурова. Москва : АСПЕКТ ПРЕСС, 2010. 203 с.
7. Шепелев М.А. Теорія міжнародних відносин. Київ : Либідь, 2004. 288 с.
8. Ложкин Г.В. Практическая психология конфликта : Учебное пособие Київ : МАУП, 2002. 255 с.
9. за ред. О.М. Майбороди Державне політичне правління і національна єдність : аналітична доповідь. Київ: ІПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2017. 248 с.

Додаткова:

1. Андреева О.М. Національна безпека України в контексті національної ідентичності і взаємовідносин з Росією. Київ : Парлам вид-во, 2009. 306 с.
2. Асиметрія міжнародних відносин (під ред. Г.М. Перепелиці, О.М. Субтельного). Львів, Тріада плюс, 2004. 187 с.
3. Інтеграційні процеси в Україні та світі: міжнародні відносини, співпраця з ЄС, економіка, менеджмент. Київ : МНТУ, 2011. 300 с.
4. Линдси Б. Глобализация: повторение пройденного. Москва : ИРИСЭН, 2008. 270 с.
5. Малярчук В. Міжнародна політика: простір партійного змагання і співробітництва. Київ : Юридична думка, 2005. 204 с.
6. Оцінка геополітичної обстановки та прийняття стратегічних рішень щодо запобігання воєнним конфліктам. Київ : Паливода, 2011. 210 с.
7. Роль ООН в врегулюванні міжнародних конфліктів і в боротьбі проти тероризму. Київ : Експрес Поліграф, 2010. 269 с.
8. Рудяков П. ЄС після розширення: проблеми, перспективи, «український контекст»: наукова доповідь. Київ : ЕксОб, 2005. 98 с.
9. Современные международные отношения. Москва : РОССПЕН, 2000. 387 с.
10. Україна: геополітичні виміри в загальноєвропейському процесі / С.Д. Василенко. Одеса: ОДМА, 2000. 175 с.
11. Сергій Іванович Здіорук, Олександр Миколайович Литвиненко, Оксана Петрівна Розумна; за ред. С.І. Здіорука Культурна політика України : національна модель у європейському контексті : аналітична доповідь. Книга Київ : НІСД 2012р. 57 с.
12. Шарков Ф.И. Коммуникология: социология массовой коммуникации : учеб. пособ. для студ., бакалавр., магистр. высш. учеб. завед., обуч. по направ. подгот. «Реклама и связи с общественностью», спец. «Связи с общественностью» Москва : Дашков и Ко 2010р. 320 с.
13. Баровська А.В. Іституційне забезпечення державної комунікативної політики: досвід країн Європи : аналітична доповідь Київ : НІСД, 2014. 85-90 с.

Інформаційні ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
2. Національна парламентська бібліотека України URL : <http://nplu.kiev.ua>
3. Наукова бібліотека НаУКМА URL: <http://www.library.ukma.kiev.ua>
4. Библиотека Русского гуманитарного университета URL: <http://www.vusnet.ru/biblio/>
5. Електронна бібліотека URL: <http://www.e-lib.info>
6. Український соціально-гуманітарний науковий журнал «Людина і політика» URL: <http://www.lp-ua.info>
7. за наук. ред. Л.О. Кияшко Політична участь молоді сучасної України: психологічні чинники активізації : монографія. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi54/0040518.pdf>
8. Паскевська Ю.А. Політична психологія : навч.-метод. пос. для студ. освіт.-кваліф. рівня "бакалавр" напр. підгот. "Психологія" ден. та заоч. форм навч. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2014/01/0031224.doc>
9. Абрамова І.Г. Теорія масової комунікації : навч.-метод. посіб. для студ. освіт.-кваліф. рівня "бакалавр" напр. підгот. "Журналістика", "Видавнича справа та редагування", "Реклама та зв'язки з громадськістю". URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2012/10/0027155.doc>

Погоджено _____
навчальний відділ
« ____ » _____